

Centrum Ochrony Mokradeł

ul. Żwirki i Wigury 101 lok. 1.136; 02-089 Warszawa

tel. 48 796 435 444, e-mail: cmok@bagna.pl, www.bagna.pl

CMok 02/06/2020

Warszawa, 13 czerwca 2020 r.

Pani Beata Bezubik

**Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Ochrony
Środowiska w Białymstoku**

ul. Dojlidy Fabryczne 23, 15-554 Białystok

Dotyczy: obszar Bagno Wizna PLB200005

WNIOSEK

Stowarzyszenie Centrum Ochrony Mokradeł, jako organizacja pożytku publicznego, której celem statutowym jest ochrona ekosystemów bagiennych i związanej z nimi fauny i flory, wnosi o dołączenie na prawach strony do postępowania wyjaśniającego w sprawie działań melioracyjnych w obszarze Bagno Wizna, wszczętego przez RDOŚ Białystok na wniosek Fundacji Dzika Polska dn. 10.06.2020. Jednocześnie dołączamy się do wniosku o wydanie nakazu wstrzymania prac związanych z pogłębieniem i udrażnianiem rowów odwadniających obszar Natura 2000 Bagno Wizna (PLB200005) i podjęcia niezbędnych czynności w celu przywrócenia stanu poprzedniego na podstawie art. 37 ustawy o ochronie przyrody, a zarazem o wdrożenie zawartych w planie zadań ochronnych działań ochronnych, mających na celu utrzymanie stabilnej sytuacji hydrologicznej obszaru Bagno Wizna.

UZASADNIENIE

W pierwszej połowie 2020 roku zaobserwowano prace, polegające na udrażnianiu i pogłębieniu ponad 50 rowów melioracyjnych (wykazanych w Załączniku nr 1) na terenie obszaru Natura 2000 Bagno Wizna PLB200005. Opisane prace udokumentowano na podstawie zdjęć satelitarnych oraz fotografii wykonanych w terenie w marcu i kwietniu br. W kolejnych miesiącach obserwowano

kontynuowanie prac, zatem pogłębionych rowów może być więcej, niż wskazano w niniejszym wniosku.

W planie zadań ochronnych (Zarządzenie nr 26/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagno Wizna PLB200005) wyszczególniono takie zagrożenia jak:

- J02 spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych powodujące wahania poziomu wód

(przypisane jako istniejące gatunkom: A119 kropiatka *Porzana porzana*, A198 rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*, a także jako potencjalne dla gatunków: A294 wodniczka *Acrocephalus paludicola* i A198 rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*);

- J02.01 zasypywanie terenu, melioracje, osuszanie – ogólnie (odwadnianie)

(przypisane jako istniejące gatunkom: A122 derkacz *Crex crex*, A154 dubelt *Gallinago media*, A294 wodniczka *Acrocephalus paludicola*, A160 kulik wielki *Numenius arquata*, a także jako potencjalne dla gatunku: A119 kropiatka *Porzana porzana*).

Pogłębienie rowów niewątpliwie doprowadziło do (trwałego) zwiększenia odpływu i spowodowało znaczne obniżenie poziomu wód gruntowych w ich otoczeniu, co w naszej ocenie może mieć znaczący negatywny wpływ na stan zachowania siedlisk i populacji przedmiotów ochrony i stoi w sprzeczności z założeniami planu zadań ochronnych.

Co więcej, na terenie obszaru Natura 2000 Bagno Wizna realizowane są także zadania projektu „Implementacja Krajowego Programu Ochrony Dubelta – etap I” (LIFE17 NAT/PL/000015), finansowanego przez Unię Europejską oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Pierwszym celem tego projektu jest utrzymanie siedlisk dubelta w odpowiednim stanie ochrony, co będzie uniemożliwione przez zwiększanie odpływu wód z tego terenu.

Ponadto działania ochronne ujęte w planie zadań ochronnych zakładały wykonanie ekspertyzy – „opracowanie modelu gospodarowania wodą w obszarze, na istniejącym systemie rowów melioracyjnych, mającego na celu zapewnienie odpowiednich warunków uwilgotnienia siedlisk dla przedmiotów ochrony (ptaków) i zabezpieczenia funkcjonowania rolnictwa na tym terenie (łąk kośnych)”, a następnie „odtworzenie systemu zastawek na sieci rowów melioracyjnych”. Działania te nie zostały wdrożone, mimo że termin na wykonanie ekspertyzy minął w 2016 roku (3 lata od ustanowienia PZO).

W dobie globalnego kryzysu klimatycznego nie sposób nie wspomnieć o negatywnym wpływie odwadniania torfowisk na klimat. Osuszanie torfu powoduje utlenianie uwięzionego w nim węgla – znacząco zwiększając emisję CO₂. Wzrost emisji dwutlenku węgla wskutek zaobserwowanego pogłębienia rowów może wynosić kilka do kilkunastu ton CO₂ na hektar na rok, a dla całego obszaru nawet kilkanaście tysięcy ton CO₂ rocznie. Co więcej, pogłębianie rowów, potęgując przesuszenie wierzchniej warstwy torfu, znacząco zwiększa ryzyko wystąpienia tu pożarów węgłbnych, które mogą uwolnić jednorazowo wielokrotnie większe ilości gazów cieplarnianych i doprowadzić do trwałej degradacji siedlisk.

Przyspieszanie odpływu wody z naturalnych terenów zalewowych udroźnionymi rowami potęguje coraz bardziej dotkliwy problem susz. W interesie publicznym, szczególnie obecnie, leży zwiększanie retencji, zatrzymywanie wody w krajobrazie przez blokowanie jej odpływu m.in. rowami, a wszystkie działania odnoszące przeciwny skutek powinny być niezwłocznie zaniechane.

Niewątpliwie wykonane zabiegi należą do działań mogących znacząco trwale negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, a zarazem stanowią opozycję do innych działań ochrony gatunkowej tam podejmowanych (wspomniany projekt LIFE+).

Stowarzyszenie Centrum Ochrony Mokradeł wnioskuje zatem o wstrzymanie prac skutkujących odwadnianiem obszaru Bagno Wizna oraz podjęcie działań naprawczych, w formie zasypania pogłębionych rowów bądź budowę zastawek piętrzących wodę, w celu przywrócenia stanu poprzedniego. Wnioskuje również o realizację zapisanych w planie zadań ochronnych działań związanych z utrzymaniem bądź przywróceniem stabilnej sytuacji hydrologicznej w obszarze, w tym pilne zlecenie wnioskowanej w PZO ekspertyzy dotyczącej gospodarowania wodą w celu zapewnienia skutecznej i trwałej ochrony przyrody w ostoi. W naszej opinii możliwe i wskazane jest jej połączenie ze zrównoważonym użytkowaniem rolniczym, które jednak powinno być dostosowane do podmokłych warunków minimalizujących degradację gleb torfowych i zapewniających odpowiednie warunki siedliskowe oraz bazę pokarmową gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony obszaru.

Dr hab. Wiktor Kotowski,
członek Zarządu
Centrum Ochrony Mokradeł

Joanna Gornia
członek Zarządu
Centrum Ochrony Mokradeł

Załącznik nr 1 do Wniosku nr CMok 02/06/2020

Wykaz pogłębionych i udroźnionych rowów melioracyjnych w obrębie Grądy-Woniecko (numery działek ewidencyjnych):

Rowy o przebiegu wschód – zachód:

- działka nr 981;
- północna krawędź działki nr 781;
- granica działek nr 781 i 782;
- południowa krawędź działki nr 954;
- granica działek nr 786/1 i 786/2;
- granica działek nr 786/2 i 788;
- południowa krawędź działki nr 788;
- granica działek nr 745/3 i 745/4;
- granica działek nr 745/4 i 745/5;
- granica działek nr 745/5 i 745/6;
- granica działek nr 794 i 795;
- północna granica działki nr 800;
- południowa krawędź działki nr 801;
- granica działek nr 1031/1 i 1031/2;
- granica działek nr 1031/3 i 1031/4;
- granica działek nr 1031/6 i 1031/7;
- granica działek nr 60/4 i 60/5;
- granica działek nr 60/5 i 60/6;
- granica działek nr 60/6 i 60/7;
- północna krawędź działki nr 863;
- granica działek nr 863 i 864;
- granica działek nr 864 i 865;
- północna krawędź działki nr 882;
- granica działek nr 882 i 883;
- granica działek nr 883 i 884;
- granica działek nr 884 i 885/2;
- granica działek nr 885/1 i 886;
- granica działek nr 886 i 887;
- granica działek nr 887 i 888;
- granica działek nr 940/2 i 940/3;
- granica działek nr 134/3 i 134/4;
- granica działek nr 181/2 i 181/3;
- granica działek nr 181/4 i 181/5;
- granica działek nr 1104/2 i 1105;
- granica działek nr 181/2 i 181/3;
- granica działek nr 181/4 i 181/5;
- granica działek nr 1104/2 i 1105.

Rowy o przebiegu północ – południe:

- wschodnia granica działki nr 981;
- wschodnia granica działki nr 800;
- wschodnia granica działki nr 801;
- wschodnia granica działki nr 60/5;
- wschodnia granica działki nr 60/6;
- wschodnia granica działki nr 940/2;
- wschodnia granica działki nr 134/4;
- wschodnia granica działki nr 863;
- wschodnia granica działki nr 864;
- wschodnia granica działki nr 887;
- wschodnia granica działki nr 886;
- wschodnia granica działki nr 885/1;
- wschodnia granica działki nr 885/2;
- wschodnia granica działki nr 884;
- wschodnia granica działki nr 883.